

سراوان

(دهه پنجاه در یک نگاه)

نویسنده: منوچهر کفایتی

تلخیص و ویرایش: محمد صدیق دهوانی

نویسنده	: کفائی، منوچهر
سرشناسه	
عنوان و نام پدیدآور	: سراوان: دهه پنجاه در یک نگاه/ نویسنده منوچهر کفائی.
مشخصات نشر	: سراوان: کتاب بلوچ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۵۶ ص؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱-۴۴۲-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: سراوان
موضوع	: Saravan (Iran)
رده‌بندی کدنگره	: ۹۵۸.۷۳۴ ۱۳۹۶ ۲۰۹۵D۵۰ / ۳۷۲
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۸.۷۳۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۸.۷۳۴

نام کتاب: سراوان (دهه پنجاه در یک نگاه) ♦

نویسنده: منوچهر کفائی

تلخیص و ویرایش: محمد صدیق دهوری

صفحه‌آرایی: رستم باکری - محمد ملازهی

ناشر: انتشارات کتاب بلوچ، سراوان خیابان آزادی ۳۱ تلفن ۰۱۵۱۵۴۷۳۲۹ -

۰۵۴۳۷۶۳۱۵۸۲

مرکز پخش: سراوان، کتابفروشی بلوچستان ۰۵۴۳۷۶۲۴۴۲۷

طرح جلد: رضا دهوری

چاپ: پروین

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست

۷	..... مقدمه
۱۱	..... سرزمین نخل و نگاره
۱۳	..... تقسیمات جغرافیایی و جمعیت
۱۴	..... آب و هوا
۱۴	..... کوه ها و رودخانه ها
۱۵	..... فلات
۱۶	..... وضعیت اجتماعی
۱۶	..... شیوه حل اختلاف
۱۷	..... خوراک
۱۷	..... پوشاک
۱۷	..... بادها
۱۸	..... فرآورده های کشاورزی
۱۸	..... پیشینه تاریخی و باستانی
۱۹	..... پیدایش خواستگاه دوره های تاریخی
۲۱	..... صنایع دستی
۲۱	..... سفال سازی
۲۲	..... آثار تاریخی
۲۵	..... سراوان دهه پنجاه

۲۷	پیشگفتار
۲۹	مختصری درباره فرهنگ مردم سراوان
۳۵	اوضاع تاریخی، جغرافیایی سراوان
۴۳	سراوان در درازای تاریخ
۵۳	اوضاع طبیعی
۵۵	موقعیت جغرافیائی
۵۵	رودخانه‌ها
۵۶	منابع طبیعی
۵۶	آب‌وهوا
۵۷	جمعیت
۵۷	اوضاع کشاورزی
۶۰	دامداری و پرورش پرندگان
۶۳	بخش‌های سراوان
۶۵	۱. بخش حومه
۶۹	۲. بخش مرزی جالق
۷۱	۳. بخش سیب و سوران
۷۳	۴. بخش زابلی
۷۵	سراوان در سال‌های دهه چهل
۷۸	فعالیت‌های عمرانی سال‌های اخیر
۸۰	درمان و بهداشت
۸۱	آموزش و پرورش
۸۲	دیگر مؤسسات رفاه اجتماعی

سراوان در درازای تاریخ پرفراز و نشیب خود دگرگونی‌ها فراوانی را گذرانده است، آنچه پیش روی شماست کتابچه‌ای است که به وسیله آقای منوچهر کفائی مدیرکل وقت فرهنگ و هنر سیستان و بلوچستان باهدف شناسایی این شهرستان در دهه پنجاه خورشیدی گردآوری یافته است و از آنجائی که بررسی تحولات و وضعیت این شهرستان از دهه‌های پیشین همواره مورد جستجوی پژوهشگران است، نیاز دانستیم به باز نشر آن بپردازیم.

شهرستان سراوان به عنوان شرقی‌ترین شهر کشور دریکی از پهناورترین استان‌های کشور واقع شده که تاکنون به دلایل فراوانی تحقیق و پژوهش کامل مردم‌شناسی در این استان صورت نگرفته است. باین حال شهرستان سراوان خوب نمونه بی‌نظیری از تاریخ و تمدن و فرهنگ شمرده می‌شود که هر وجب از خاک آن یادآور گذشته پرافتخاری است که در آن می‌توان شکوه تمدن را یافت و در میان شهرستان‌های کنونی و مناطق بلوچستان یک حوزه تمدنی متمایز برای آن قائل شد.

وجود مدارس دینی با نحله‌های فکری متعدد آن را نسبت به دیگر شهرستان‌ها متمایزتر نموده است.

این در حالی است پیشینه مدنیت و یکجانشینی و آثار متعدد کتابت و نمودهای فرهنگی و تاریخی در آن از ریشه طولانی برخوردار است. بکر

بودن و ناشناخته بودن آن حتی در تفاوت گویش‌ها و برخی آداب و رسوم در روستاهای هم‌جوار نیز وجود دارد.

امید است کتابچه پیش رو مورد پذیرش واقع گردد و مطالعه آن زمینه آشنایی بیشتر با این شهرستان گردد.

نویسنده این اثر، منوچهر کفائی است که پس از انتقال از استان سب‌ساز و بلوچستان به پارس‌آباد (مغان شهر) نقش بسزایی در آبادانی و طراحی این شهر داشته است.

مهندس کفائی که نوه دختری آیت‌الله خراسانی و از اهالی مشهد بودند، همواره به یاد تندی با حضور آمریکایی‌ها در مغان داشته به‌طوری‌که این امر سبب شده بوده او را به تهران منتقل سازند و برای ادامه کار در شرکتی در سطح یکی از شهرهای خراسان بنام کارا مأموریت یافت با این حال پس از گذشت چندی بار دیگر او را به پارس‌آباد، بازگردانند.

او همچنین چندی استاندار سیستان و بلوچستان و اصفهان بود پس از انقلاب به انگلیس سفر کرد پس از چندی دوباره به کشور بازگشت و برای درمان بیماری قلب به آمریکا رفت و در آنجا در هنگام عمل با رفتن برق درگذشت و دولت آمریکا غرامت سنگینی به خانواده او پرداخت کرد.

ایشان در تدوین این کتاب از راهنمایی‌ها و مطالب ارزنده استاد ارجمند مرحوم سید امان‌الله سید زاده که خود سالیانی درباره سیستان و بلوچستان بررسی‌ها و پژوهش‌های ارزنده‌ای داشته‌اند، بهره برده است.

شادروان سید امان‌الله سید زاده دارای کتاب ارزشمندی درباره بررسی تاریخ، جغرافیا، فرهنگ، آداب و رسوم بلوچستان است، امید است به یاری خداوند به زودی تقدیم پویندگان گردد.

بخش نخست کتاب با نام سراوان، سرزمین نخل و نگاره به همراه زیرنویس متن اصلی کتاب از سوی این جانب افزوده شده است که به وضعیت کنونی شهرستان می‌پردازد.

سراوان سرپرستی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان سراوان (۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ ه.ش) برای هریک از شهرستان‌ها عنوانی انتخاب نمود. "سراوان، سرزمین نخل و نگاره" با توجه به وجود سنگ‌نبشته در چهل نقطه و وجود هزاران نخل، "شهرستان سیب و سوران" شکوه معماری بلوچستان، به دلیل معماری شاخص در بناها و قلعه‌های این شهرستان "مهرستان، کوه بیرک چشم‌انداز طبیعت".

جا دارد در اینجا از آقایان سید زاده و محمدرضا درزاده که اصل کتاب را در اختیارم گذاشتند، همچنین سرکار خانم فاطمه خالقدادی که تایپ دوباره کتاب را انجام داد از آقای محمد ملازهی و جناب باکری (انتشارات ایلاف) و رضا دهوری در صفحه‌بندی و طرح جلد کتاب تقدیر و سپاسگزاری می‌نمایم.

همراهی شبانه‌روزی و صمیمانه برادر عبدالباسط، صاحب وب‌ویژه برادر بزرگوارم انور دهواری که همواره مشوقم برای چاپ و نشر و ترجمه کتاب هستند، نیز قابل ارج‌گذاری است.

محمد صدیق دهواری

انتشارات کتاب بلوچ